

La pota de Pepín Pip

Estrella Ramon i Marieta Pijoan

6

© Estrella Ramon
Il·lustracions de Marieta Pijoan
190 x 165 mm., 24 pàgines
Enquadernació en rústica

© 1996 Edicions del Bullent, SL
De la Taronja, 16 - 46210 Picanya
tel. 961 590 883
Director de la col·lecció: Alfred Ramos
Disseny: Miquel Mollà

UNA PROPOSTA NO MASSA DIDÀCTICA PERÒ DIVERTIDA

Després de llegir, recitar, rellegir *La pota de Pepín Pip* i documentar-me'n, he descobert que aquest conte és un homenatge a la veu. Si el llegiu en veu alta, trobareu que cada paraula conté un ritme genuí i que brilla amb un color i un sabor diferents dins de la constel·lació de paraules que formen cada vers.

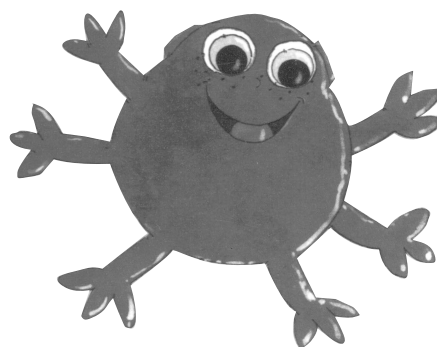
Si les mireu ben mirades, les paraules que pronuncieu recitant el conte *La pota de Pepín Pip* brollen dels llavis com bombolles.

Aquest és un conte per ser escoltat o llegit a viva veu —com ho fan els infants quan aprenen a llegir— o per ser llegit per tota la classe alhora, no perquè algú constata que ho fem bé sinó pel plaer de llegir junts i escoltar-nos. Així ho fan els instruments d'una orquestra per interpretar un obra musical. No som nosaltres instruments musicals que fem vibrar les paraules? Música i poesia naixen de la mateixa font? No és casualitat que Pepín Pip trobe el que li falta dins l'orella.

És un bon conte també perquè es pot tractar des de diferents vessants: com una història fantàstica, com una poesia, com uns jocs de llengua (embarbussaments, rimes..), com motivació per muntar un racó de salut a la classe, com a punt de partida per replegar al pati jocs de ritme que s'escampen de veu en veu entre els xiquets i les xiquetes, com a il·lustració que acompanya el relat amb imatges simpàtiques que aprofiten per aprendre a mirar, com a mostra dels contes que ha inventat Estrella Ramon.

És un encert que aquest conte tinga una clau poètica perquè les persones a qui va adreçat guarden encara fresques en la memòria les cantarelles i les moixaines que els han bressolat els somnis. Rodolins i paraules absurdes que contenen el tarannà cultural, a través de les quals encetem la comunicació. És un encert contribuir que la poesia continue sent companya de camí. Els poetes i les poetesses que la creen, les editorials que li deixen un espai significatiu, els il·lustradors ens aporten una melodia distinta, que potser entra per les orelles, però que s'escola cap a dins i transforma la nostra mirada.

És una oportunitat per recrear alguna cosa diferent amb els set elements bàsics: les notes musicals. Uns suggeriments-pentagrama on podem escriure amb els infants el ressò que ens deixa "*La pota de Pepín Pip*". Anem-hi!

DO. UNA DE LES NOTES DEL PENTAGRAMA

L'AUTORA, ESTRELLA RAMON

He vist en una foto Estrella Ramon. Somriu i mira directament i franca. Sembla com si ara mateix començara a fer preguntes (per què?, per què?) i a xerrar pels descosits com quan era menuda, a Terrassa.

Una mà és prop de l'orella, com si estiguera escoltant, i l'altra mà no ix a la foto. Tal vegada està tocant el seu piano vertical. Però, és clar, com que a les fotos no es pot escoltar la música, no n'estic massa segura, d'això.

M'agrada. Com ella diu, encara no ha acabat de créixer i d'aprendre coses diferents, treballs diferents, idiomes diferents.

Per què escriu històries? Ho expressa amb senzillesa i sinceritat: "*perquè és divertit i perquè encara que no ho fes, les paraules se me n'eixirien per les orelles*".

Ja està! A la fotografia d'Estrella Ramon, la mà que té a l'orella està justament arreplegant històries noves que ens escriurà teclejant el seu piano. Com *Àngels i la bruixeta*, *La Witchie fa un encanteri*, també en Bullent; *I va la fada i s'enfada...* i tantes d'altres.

M'agrada Estrella perquè sap fer contes amb el suc i la música de les paraules.

RE. UN ALTRA DE LES NOTES DEL PENTAGRAMA

LA IL·LUSTRADORA, MARIETA PIJOAN

De Marieta, no n'he vist cap foto. Però he vist les il·lustracions que ha fet. He pogut observar com imagina.

La gallina Carmelina, un *Papalló pintor*, una tortuga, un cocodrill, també... un virus! Sembla que els personatges es mouen per les pàgines, que van i vénen com ho fan les ones de la mar que tant s'estima. Si mireu la seua obra, vos adonareu de la senzillesa i l'expressivitat dels seus personatges,

la cura en els detalls: el pentinat, el fons, la tela dels seus vestits, els plans en què els situa.

És clar que pels pinzells i les eines que emprà per elaborar-los s'escola la dissenyadora de mantes, escenografies per al teatre, la costura...

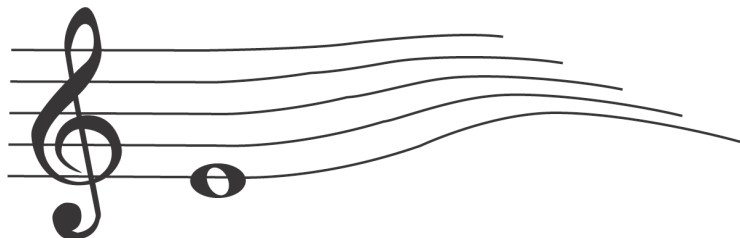
Tenim un pomell d'il·lustradors/es excel·lents, bo de veritat. L'aula ha de ser un espai per aprendre a mirar. Un conte com aquest és una oportunitat per conèixer i gaudir d'un treball tan ben fet adreçat als més menuts/des. Situen la nostra sensibilitat en un altra sintonia... tan diferent de la que ens acostuma la xicoteta pantalla! És d'agrair el seu esforç.

Vet ací un suggeriment: seguiu la pista a Marieta Pijoan. Com? Recollint els contes que ha il·lustrat, buscant un fil conductor per no perdre's. Els animals que imagina Marieta.

Que com podríem fer això? Portem fotos o retalls de revistes o una gallina de veritat a la classe. O que vaja la classe a veure una gallina. Qui diu una gallina, diu una papallona. Després demaneu que els i les vostres alumnes els dibuixen. Finalment obriu el llibre i conduïu la mirada pels detalls que ha reflectit la Marieta.

Heu provat de dibuixar un virus de la grip? Feu-ho i vos adonareu del que teniu a les mans.

MI. UN ALTRA NOTA MÉS DEL PENTAGRAMA

MI

UNA FACETA NARRATIVA

Si mirem el conte des d'ací, veurem que *La pota de Pepín Pip* és la història d'una recerca a través de l'espai més pròxim: el cos. Els ingredients bàsics són excel·lents des del punt de vista literari i infantil. Pensem en les estones apassionants buscant i trobant joguets, paraules, amics i amigues i descobrint el cos.

Narrem el conte d'un personatge que ha perdut una pota i la busca. Un virus de la grip que sovint ens fa caure malalts però... que és simpàtic!

Contem-lo, per exemple, a una classe d'educació infantil en situació d'immersió lingüística. Lloc: el racó de contes, la biblioteca d'aula. Presentació: un barret sobre la taula d'on la mestra/e traurà Pepín tot esternudant.

Pepín, mentre parla amb la mestra/e va recorrent el seu cos buscant una pota i li demana ajuda per buscar a les panxes, els melics, els peus, els cabells. Mentre busquen, els farà pessigolles i dirà el nom de la part del cos on és.

Ara comença el diàleg amb l'alumnat:

—Joan, mira si la pota està als cabells del teu company.

—No, la pota no està als cabells —pot respondre.

—Busquem-la als nostres cabells. Heu escoltat quin soroll fan quan els remenem?

(Deixem una estoneta per escoltar el so i després recitem lentament aquesta estrofa)

*Busca als cabells i remena
no hi ha pota de cap mena*

Repetirem la seqüència a les diferents parts que apareixen al conte. Pronunciant el nom, provocant que el diguen, escoltant els sons, recitant els versos corresponents. Finalment trobarem la pota dins l'orella d'algú.

Pepín donarà les gràcies i els comunicarà que viurà dins d'un ordinador, que apareixerà dibuixat dins del barret que encara guarda una última sorpresa (gests, mim...). És un regal extraordinari: el seu propi conte, *La pota de Pepín Pip*.

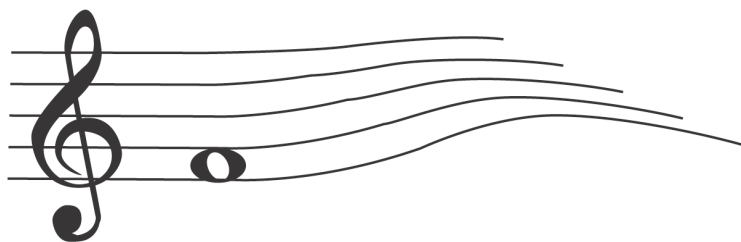
I després? Ens dibuixem a nosaltres mateixos i el lloc on Pepín buscava la seua pota.

O també podríem fer una silueta del cos d'una persona de la classe i assenyalar el trajecte recorregut per Pepín.

Podríem fins i tot escriure les parts del cos en lletres majúscules, fent servir les lletres que coneguem del nostre nom propi.

Esperarem un altre moment per llegir el conte a viva veu, per memoritzar-lo i per recitar-lo junts.

FA. UNA NOTA MÉS: LA POESIA

FA

Una opció per jugar amb la sorpresa de les paraules

Paraules raríssimes: intrínquilis, esdrúixola, etc.

Paraules màgiques: abracadabra, etc.

Paraules que esclaten: catacrac, etc.

Paraules per riure: permanganat potàsic, etc.

Les buscarem al llarg d'uns dies per casa, pel carrer, per la ràdio i les ficarem classificades en caps de diferents colors, transparents, de sabates. Les deixarem al racó d'escriptura perquè cadascú les copie i les pinte. Així farem la nostra col·lecció de paraules. Les podrem bescanviar, si ens agrada més com l'ha feta un altre company/a. En farem l'àlbum, les

tapes, decorarem els apartats, farem els requadres corresponents. Quedarà bonic!

Un altra opció per fer desaparèixer paraules

 Aquest podrà ser un joc divertit. Es tracta, de comú acord, de deixar de pronunciar una paraula, que serà substituïda per una palmada cada vegada que la vulguem dir. Podem fer desaparèixer la paraula "goma" tan sols amb una palmada.

Opció per canviar el nom d'una cosa

Al llarg d'una sessió la pissarra s'anomenarà "lluna". No. Millor que els quaderns s'anomenen "lluna" perquè això d'escriure a la lluna em sembla molt divertit.

Imagineu que vos diuen: "Escriviu el nom i la data a la vostra lluna"

SOL. Se'n nota la claredat

Juguem amb el llenguatge

Pensem en xiquetes i xiquets d'educació infantil i en el seu univers quotidià: coses que de sobte els passa al seu cos (singlot, brosses de l'ull, ferides..); qui ha de pagar en un joc; qui ha d'eixir primer/a a la cua; de qui és una cosa trobada a l'atzar...

A totes aquestes situacions dona resposta, una resposta poètica, la nostra tradició cultural.

Jocs per guarir

El singlot:

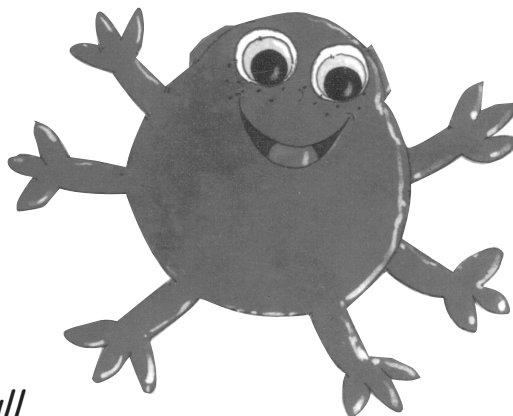
*Singlot tinc
singlot tindrè
vaig a la boca
d'aquell que no en té.*

Brofisses de l'ull:

*Brull, brull, bufarull
una brossa tinc a l'ull
si és de terra no la vull.*

Ferides, colps:

<i>Cura-sana, herba-sana, rabo de gat, ja s'ha curat!</i>	<i>Pica-li bou que la banya li cau, pica-li bou que la banya li cou.</i>

Jocs de propietat

*Sant Mateu,
qui troba és seu.
Però, com a resposta es pot donar aquesta:
Santa Madrona
qui troba dóna.*

Jocs eliminatius

Adoneu-vos de l'accent rítmic.

*Un cigró petit,
s'ha amagat a sota el llit,
de color del xocolate
un, dos, tres, quatre.*

*Tres triques, tres troques
que mengen garrofes,
les potes del ruc,
catacric, catacruc.*

*Una mona hi ha al terrat
amb el cul arremangat
fa pudor de xocolate
un, dos, tres, quatre.*

Jocs per riure

*—Per on passa el tren?
—Per la via
—Calla, tonta, que jo ja ho sabia.*

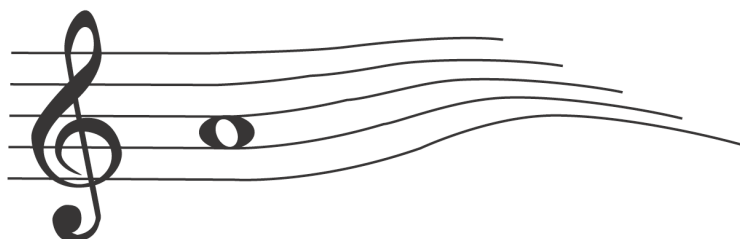
*—Què passa?
—Que el campanar està més alt que la plaça.*

*—Què dius?
—Perdus!*

Els embarbussaments, que són tan divertits. Al conte n'hi ha un d'amagat.

*Sis potes té el Pepín Pip
que és un virus de la grip.*

LA. LA SISENA NOTA ÉS UN SUGGERIMENT DE SALUT

LA

Un taller de salut

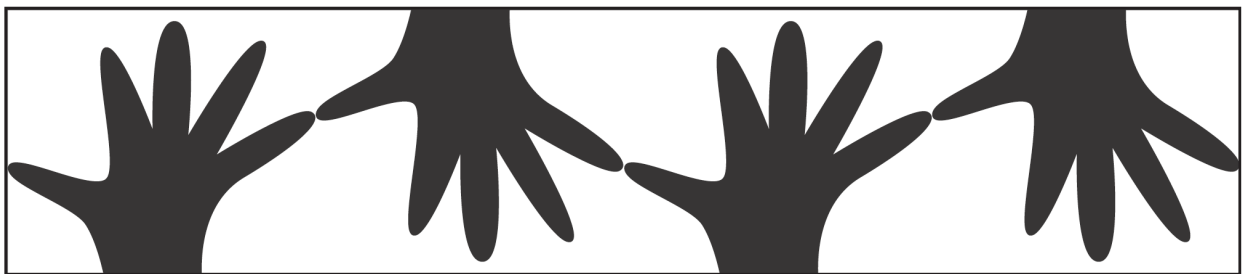
Podríem adreçar-lo a primer curs de primer cicle de primària. Fer-lo coincidir amb les dates en què es fa la revisió mèdica.

Distribuirem la classe per grups: uns faran les eines que ha de tenir el metge/essa; uns altres elaboraran el vademècum amb els remeis per guarir; d'altres dibuixaran els pòsters indicatius del cos humà amb els noms de cada part; uns altres dissenyaran els fulls de l'historial de salut de cada alumne/a.

Grup d'eines

De segur que les aportacions de la classe enriqueiran la llista. Valga aquesta proposta:

Un metre de pams. Per amidar-nos. Es podria fer amb una cinta llarga de paper on col·locarem deu pams (mans) pintats i retallats a sobre. Els numerarem i serviran, posat a la paret, per saber quants pams fem d'alçada i anotar-ho després a l'historial de cadascú.

Grup del vademècum

Segons el nivell de la classe, podem afegir una imatge al nom escrit. Amb fulls per a cada apartat:

Ull

—Rentar-se els ulls amb infusió de camamilla.

Nas

—Mocador per mocar-se.

—Cinc gotetes d'aigua amb sal pels narius.

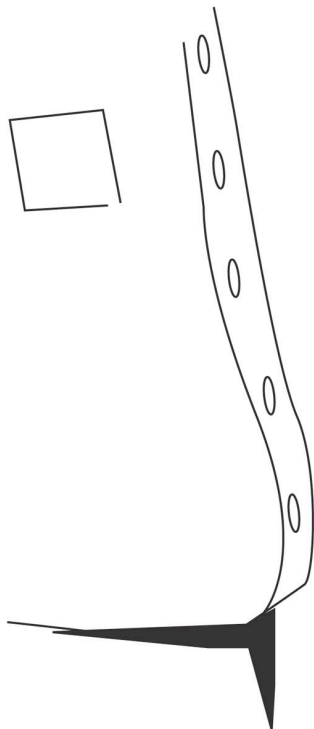
Boca

- Dents: pasta i raspall
- Nafres: mans netes i fruita amb mel.

Gola

- Tos: suc de taronja amb mel.

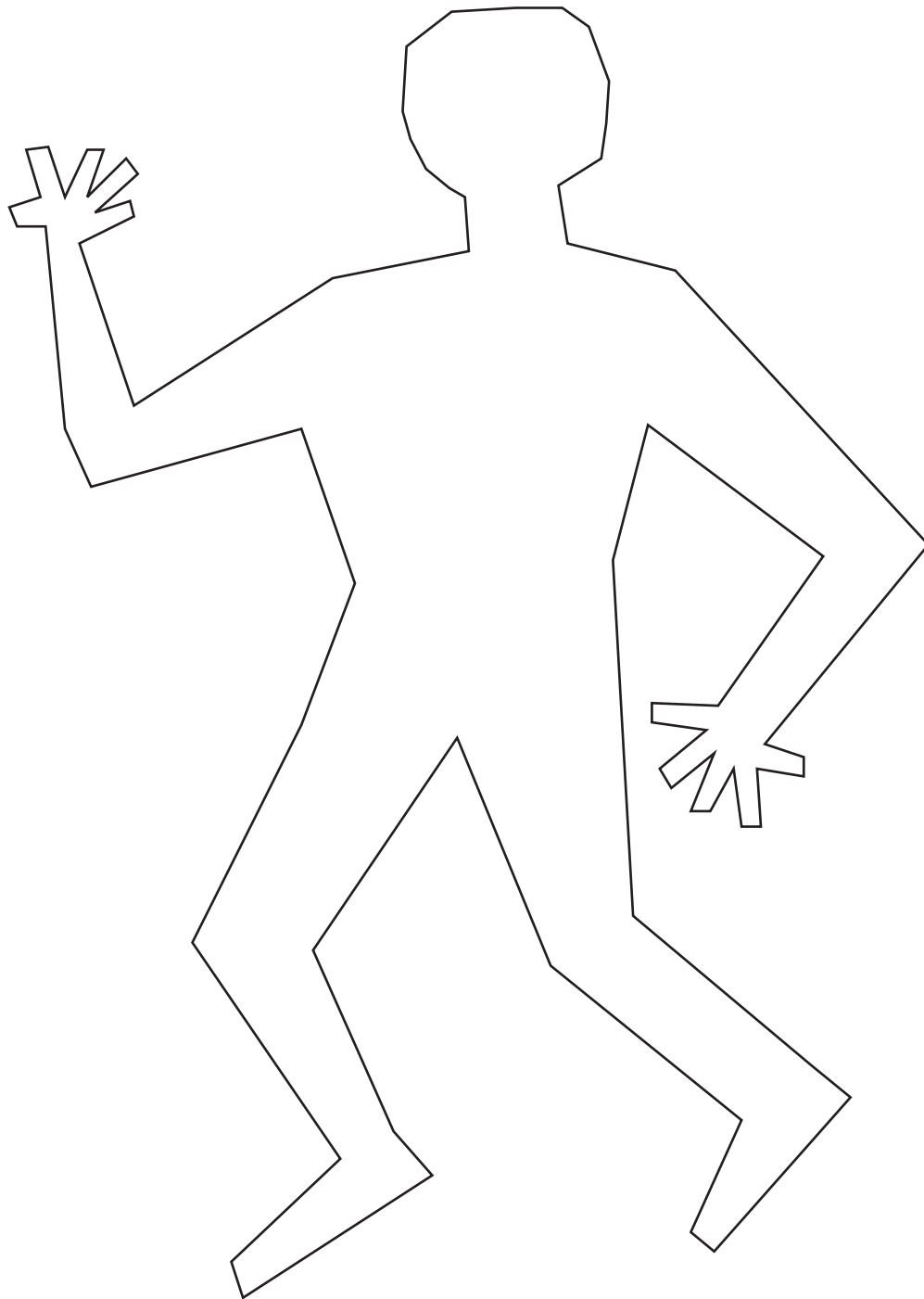

Panxa

- Mal de panxa: infusió de poliol.

Grup dels pòsters.

Silueteta del cos amb els noms de cada part.

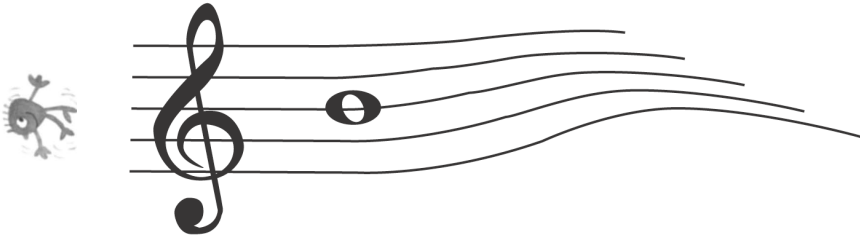

Grup de l'història de salut

Hi han d'aparèixer almenys, algun d'aquests apartats: nom, cognoms, edat, foto-dibuix, alçada, malaltia més freqüent i tractament (per al tractament, el metge o metgessa hauria de fer servir el vademècum) i la signatura de l'alumne/a que ha fet la revisió.

Si això ho adreçem a educació infantil, tot haurà de ser amb suport visual i, si cal, podem afegir alguna paraula escrita.

SI. AQUESTA DARRERA NOTA VOLDRIA QUE FOS UN PUNT DE SILENCI. PER NO FER RES. SOLS MIRAR I ESCOLTAR. ENS ASSEUREM AL PATI, PER EXEMPLE.

SI

No estan cantant una cançoneta els xiquets/es mentre fan uns jocs de mans i braços, amb gests, moviments corporals? En saben un grapat d'aquesta mena de cançonetes. D'on vénen?

Entre els infants tenen un èxit sorprenent. Han incorporat algunes paraules dels anuncis publicitaris amb d'altres que hi rimen. Van cantant i contant històries de generals i princeses que perderen els didals, l'espasa, les bombolles...

Tenen una estructura molt aprofitable per inventar-ne unes altres de diferents.

Seria interessant arreplegar-les, i això ens donaria pistes per descobrir com estan construïdes i el que les fa encantadores. De segur que de retop coneixerem més coses sobre les persones amb què compartim l'espai i el temps de l'aula. Serà divertit que els nostres alumnes ens les ensenyen; que siguem nosaltres alumnes per una estona i les aprenguem d'acord amb els conceptes, els procediments i les actituds; encara que el que és divertit no s'avalua (ni falta que fa), gaudirem junts de la joia d'aprendre encantats per la poesia.

